

דגם תשובות – בית, חינוך ומשפחה, מס' 005371, קיץ תשע"ח

הערה למעריך: הכתוב בסוגריים מרובעים אינו מחייב את הנבחן.

פרק ראשון

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

1. "טובים השניים מן האחד"

- א. (1)** הזוגות רבו ביניהם ופצעו זה את זה – "זה אומר איני רוצה את זו, וזאת אומרת איני רוצה את זה".
(2) חיבור בר קיימא בין שני אנשים שונים אינו דבר טכני. נדרשת התאמה רוחנית ונפשית כדי ליצור אחדות בין שניים [לקבל כל תשובה הגיונית ומתאימה].
(עמ' 20-21)
- ב.** כשם שפלא גדול לקרוע ים שהוא אחד לשני חלקים, כך פלא גדול לחבר שני דברים נפרדים לאחד (עמ' 21).
- ג.** האיש והאישה נבראו בצלם א-להים.
המטרה של השונות ביניהם היא שישלימו זה את זה [וייצרו גילוי שלם של צלם א-להים של האדם בעולם הזה] ויהיו שניהם אחראים לקיום הדורות.
(עמ' 22)

2. יצר ויצירה

- א. (1)** בזכות יצר התאוה בין המינים נוצרים חיים חדשים, "ולכן הוא החזק שביצרים".
(2) באש של יצר הרע (כמו החמדה, התאוה, הכעס, הגאווה והקנאה) אדם ילחיב את עצמו לפעולת המצווה ולעשיית מעשים טובים [הערה למעריך: לקבל גם דוגמה כתשובה].
(עמ' 34)
- ב.** אסור לרקוד ריקודים מעורבים מן הסיבות האלה:
– מבטים גוררים הרהורים (הרהורי עבירה).
– משום שמירה על כבוד האישה – כבודן של הנשים נפגע מכיוון שהן נעשות למוצג, לחפץ שמתפעלים מהחיצוניות שלו ולא מהתוכן הפנימי.
– משום פריצת גדרי הצניעות.
[הערה למעריך: די בשני נימוקים]
(עמ' 44-45)
- ג.** הסבר הדימוי: בעת הטיפוס על הר גבוה מטפסים ועולים למעלה, לעיתים מחליקים ונופלים ואז קמים וממשיכים הלאה. כך גם אדם שחטא – לא ייפול ברוחו ולא יתייאש מעצמו, אלא ימשיך לנסות לכבוש את יצרו (עמ' 48).

3. גיל הנישואין: שידוכין

- א.** הרבה אנרגייה מופנית לטובת הקשר הזה, ועוד יותר לשמירה על ההלכות של בינו לבינה, ובעקבות כך הפוטנציאל של שניהם אינו יוצא אל הפועל (עמ' 58).
- ב. (1)** חכמים אסרו לשאת אישה "עד שיראנה" שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו, ואז יעבור על המצווה "ואהבת לרעך כמוך". נשיאת אישה בלי לראותה לפני כן עלולה לגרום לאדם לעבור על המצווה "ואהבת לרעך כמוך".
- (2)** הראייה הנדרשת מן האדם היא ראיית האישה לעומק ולא רק באופן חיצוני [כדי שההיכרות ביניהם תהיה היכרות משמעותית].
הדרך שבה מחליטים להינשא צריכה להיות לאחר היכרות משמעותית ובדיקת התאמה בין הצדדים [לקבל]:
קבלת ההחלטה צריכה להיות ברצינות ובכובד ראש ולא חפוזה].
(עמ' 64)

4. קידושין ונישואין

- א. (1)** וציוונו על העריות — ה' ציווה לא לקשור קשרי אישות עם נשים מסוימות.
ואסר לנו את הארוסות — ה' אסר קשרי אישות לאחר האירוסין (ולפני הנישואין).
והתיר לנו את הנשואות לנו על ידי חופה וקידושין — ה' התיר קשרי אישות לאחר נישואין.
(2) מקפידים שהקידושין יעשו בנוכחות אנשים רבים כדי למנוע קידושי סתר ורמאות.
(עמ' 68)
- ב. (1)** שלוש הדרכים הן: כסף, שטר וביאה.
(2) כסף — דרך קידושין זו יכולה להיעשות גם על ידי שווה כסף, דהיינו חפץ ששווה פרוטה לכל הפחות, ונוהגים לקדש בטבעת, שהיא שווה כסף.
(עמ' 68-69)

5. חובות ביחסי הורים וילדים

- א. (1)** אב שאינו מלמד את בנו מקצוע כאילו מלמדו לגנוב.
אדם שאין לו מקצוע שממנו יוכל להתפרנס בכבוד ישיג את פרנסתו בדרכים אסורות. נמצא שאב שלא לימד את בנו אומנות, כאילו לימדו ליסטות.
(2) חובה זו חלה על האב עד שהבן יעמוד ברשות עצמו לגמרי מבחינה כלכלית.
(עמ' 170-171)
- ב. שתי ההנחיות הן:**
- (1)** — לחנך את הנער לדברי תורה בהיותו צעיר, וכך הוא יגדל בהם (ר' אליעזר). [משל לשור שצריך ללמדו לחרוש בגיל צעיר, וכמו צמח שאפשר לתקנו רק בהיותו רך — כך צריך ללמד את הילד תורה בעודו צעיר].
- לחנך כל תלמיד ותלמיד בדרך המתאימה לו, לפי נטייתו הטבעית והניצוץ הייחודי הטמון בו (האדמו"ר מפיאסצנה)
(עמ' 175-177)
- (2)** לקבל כל תשובה מתאימה.

פרק שני

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 6-10.

6. בניית הבית

- א.** (1) נישואין הם השורש לאהבה. האהבה גוברת לאחר הנישואין ככל שבני הזוג מרבים להתודע זה לזה.
 (2) בפסוק זה הוקדמו הנישואין ("ותהי לו לאשה") לאהבה ("ויאהבה"). האהבה היא לאחר הנישואין.
 (עמ' 96)
- ב.** צריך לומר דברים אלו בנחת, כדי שיקבלו ממנו (עמ' 99).

7. מצוות עונה

- א.** (1) קיום חיי אישות בין בני זוג.
 (2) — הקדמה למצוות פרייה ורבייה.
 — קשר המאפשר חיבור עמוק בין בני זוג.
 [הערה למעריך: די במטרה אחת]
 (עמ' 109)
- ב.** — החיבור של בעלי החיים הוא חיבור מזדמן, ואילו החיבור של בני אדם הוא קבוע — "והיו לבשר אחד" (רמב"ן).
 — החיבור של בעלי החיים הוא חיבור גשמי, ואילו החיבור של בני אדם הוא חיבור רוחני (מהר"ל).
 [הערה למעריך: די בהבדל אחד]
 (עמודים 111-112)

8. טומאה וטהרה

- א.** תשובת המדרש: מכיוון שבימים אלו האישה אסורה על בעלה ומרוחקת ממנו, אלה ימים של צער, ולכן הם מכוונים "ימים רבים" (עמ' 125).
- ב.** "סוגה בשושנים": גדורה בשושנים. אומנם גדר של שושנים היא גדר, אך השושנים אינן מחסום של ממש למי שרוצה לעבור את הגדר. כך גם בהלכות טהרת המשפחה: ההלכות יוצרות גדר כדי לשמור מן העבירה, אבל קל לפרוץ גדר זו, והשמירה מסורה לליבם של בני הזוג (עמ' 128).

9. כיסוי ראש

- א.** מטפחת צרה שאישה נשואה מכסה בה את שיערה נחשבת כיסוי ראש מדאורייתא אבל לא מדרבנן. מדאורייתא כל אישה צריכה לכסות את ראשה בקלתה, אולם מתוקף דת יהודית קבעו חכמים שאין די בקלתה ונחוץ כיסוי ראש מלא (עמ' 139-140).
- ב.** היבטים רעיוניים לחובת כיסוי הראש:
 — היופי של שיער האישה צריך להיות שמור לבעלה.
 — אישה נשואה צריכה לשמור את יופיה למען העמקת הקשר בינה ובין בעלה.
 — הבדלה והרחקה בין אישה נשואה ובין שאר העולם [לקבל גם: היכר לאישה נשואה].
 — לשמש תזכורת לאישה לנהוג על פי כללי הצניעות.
 [הערה למעריך: די בהיבט רעיוני אחד]
 (עמ' 144-146)

10. שאלות קצרות

- א.** ברכת האירוסין אינה ברכה לעשיית המצווה כי המצווה היא פרייה ורבייה (עמ' 24).
- ב.** לדעת בית שמאי שני זכרים, ולדעת בית הלל זכר ונקבה (עמ' 26).
- ג.** "קידושי שחוק" – איש שנותן לאישה טבעת בנוכחות שני עדים בצחוק או בתוך כדי משחק ואומר "הרי את מקודשת לי..." החשש הוא שהקידושין תקפים [ומחמת הספק יש להתגרש בגט כהלכה] (עמ' 78).

פרק שלישי

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 11-15.

11. בניית הבית

- א.** (1) נישואין הם השורש לאהבה. האהבה גוברת לאחר הנישואין ככל שבני הזוג מרבים להתודע זה לזה.
 (2) בפסוק זה הוקדמו הנישואין ("ותהי לו לאשה") לאהבה ("ויאהבה"). האהבה היא לאחר הנישואין.
 (עמ' 96)
- ב.** צריך לומר דברים אלו בנחת, כדי שיקבלו ממנו (עמ' 99).

12. התנהלותה של המשפחה

- א.** (1) שתי התוצאות השליליות:
 – האדם עתיד להיבטל מתורתו [כי לא יוכל להתקיים בלי מזונות].
 – מחמת עניותו האדם יגיע לידי עבירות. "העוני יעבירנו על דעת קוננו".
 (2) הדרך הנכונה לשלב בין מלאכה ללימוד תורה היא לעשות תורתו קבע ומלאכתו עראי.
 (עמ' 188-189)
- ב.** (1) לפי רש"י, ההדרכה היא להיזהר מלהוציא הוצאות מרובות [כי לא יוסיפו לו על מה שפסקו לו].
 (2) אדם זה עלול להגיע לידי גזל וחמס, חרפה וכלימה.
 (עמ' 192)

13. קרבה בין איש לאשתו

- א.** (1) קיום חיי אישות בין בני זוג.
 (2) – הקדמה למצוות פרייה ורבייה.
 – קשר המאפשר חיבור עמוק בין בני זוג.
 [הערה למעריך: די במטרה אחת]
 (עמ' 196)
- ב.** – החיבור של בעלי החיים הוא חיבור מזדמן, ואילו החיבור של בני אדם הוא קבוע – "והיו לבשר אחד" (רמב"ן).
 – החיבור של בעלי החיים הוא חיבור גשמי, ואילו החיבור של בני אדם הוא חיבור רוחני (מהר"ל).
 [הערה למעריך: די בהבדל אחד]
 (עמודים 198-199)

14. סוגה בשושנים – קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

- א.** תשובת המדרש: מכיוון שבימים אלו האישה אסורה על בעלה ומרוחקת ממנו, אלה ימים של צער, ולכן הם מכונים "ימים רבים" (עמ' 207).
- ב.** "סוגה בשושנים": גדורה בשושנים. אומנם גדר של שושנים היא גדר, אך השושנים אינן מחסום של ממש למי שרוצה לעבור את הגדר. כך גם בהלכות טהרת המשפחה: ההלכות יוצרות גדר כדי לשמור מן העבירה, אבל קל לפרוץ גדר זו, והשמירה מסורה לליבם של בני הזוג (עמ' 209-210).

15. שאלות קצרות

- א.** ברכת האירוסין אינה ברכה לעשיית המצווה כי המצווה היא פרייה ורבייה (עמ' 24).
- ב.** "קידושי שחוק" – איש שנותן לאישה טבעת בנוכחות שני עדים בצחוק או בתוך כדי משחק ואומר "הרי את מקודשת לי..." . החשש הוא שהקידושין תקפים [ומחמת הספק יש להתגרש בגט כהלכה] (עמ' 78).
- ג.** — הקדחת תבשיל היא הגורם הראשוני שהוביל לשנאה, ולכן ברור שהזיווג לא יעלה יפה.
— הקדחת תבשיל היא ביטוי לאי־התאמה גדולה בין הבעל לאישה.
(עמ' 150-151)